

Две жене симболизују највећу чистку међу судијама икада забележену на овим просторима. Једна је Драгана Бољевић, друга Соња Бркић.

Драгана Бољевић је у судству провела цео радни век – 25 година. Није имала ни једну мрљу у каријери, а оно што је радила увек је, у стручном смислу, оцењивано највишим оценама. До 2001. је била судија у Петом општинском суду у Београду, када је унапређена у судију Окружног суда у Београду. Један је од оснивача Друштва судија Србије (1997), а данас је његов председник. У 2008. години, као председник Друштва, одлучно се супротставила новим правосудним законима које је кроз Скупштину гурала Демократска странка. Тим законима, наиме, практично је суспендована уставна одредба о сталности судијског позива и прописано да све судије, колико год их има, морају поново да прођу кроз поступак избора.

Драгана Бољевић, како је недавно објављено, није поново изабрана као судија апелационог одељења Окружног суда у Београду (тј. у Апелациони суд). „Моја иступања у вези са процедуром реизбора“, рекла је она, након објављивања спискова изабраних судија, „апсолутно су једини разлог због којег нисам прошла. (...) Говорила сам само оно што мисли 90 одсто судија у Србији, а не сме да каже. (...) Ова одлука је, у ствари, порука сваком будућем судији, да се интегритет, струковно испољавање и борба за боље правосуђе не исплате” [\[1\]](#) .

Соња Бркић је, са друге стране, два пута скандализовала демократску јавност Србије. Први пут, када је, током ванредног стања 2003, на комесарски начин дошла на место председника Врховног суда Србије. Наиме, Живковићева влада је, користећи као димну завесу убиство премијера, најпре принудила Лепосаву Карамарковић да поднесе оставку на дужност председника ВСС, а затим је пензионисала седморо судија Врховног суда. На њихово место су доведене нове судије, међу њима и Соња Бркић. Бркићева је одмах постављена за председника ВСС иако дотле не само да није била судија ВСС, већ је само две године провела на месту судије окружног суда. Такође, као члан Високог савета правосуђа она, по закону о овом органу (чл. 10) није ни смела да буде предложена за напредовање у ВСС, због очигледног сукоба интереса (наиме, управо овај орган предлагао је скупштини избор судија ВСС). Када је Уставни суд, после окончања ванредног стања, поништио прописе по којима је Бркићева бирања, она је изгубила место председника ВСС, али је остала у Врховном суду.

Њен партијски покровитељ, међутим, убрзо јој је дао богату утешну награду. Демократска странка, чији је кадар (према писању *Блица* [\[2\]](#)) обезбедила јој је чланство у Републичкој изборној комисији. Само у 2008. години она је као хонорар за рад у РИК-у

зарађивала просечно преко 200.000 динара месечно (или 2,67 милиона динара годишње). О нечасности овог поступка сведочи и податак да су чланови РИК-а, како би своје хонораре што више увећали, држали и по десет седница дневно - јер су били плаћени по седници. [\[3\]](#)

Чим је Бркићева постављена у РИК, председница ВСС Вида Петровић-Шкоро послала је упозорење Скупштини, Министарству правде и председнику Србије да се тиме крши Закон о судијама

[\[4\]](#)

. Наиме, тај закон (чл. 67) је изричито забрањивао да судије обављају другу јавну плаћену функцију, осим судске. Но на ово упозорење није било никакве реакције, све док у фебруару 2009. скандал са РИК-овим хонорарима није открио

Курир

. Тада је Бркићева прозвана да крши закон, али је на то одговорила да се она није придржавала старог, већ новог Закона о судијама - који ступа на снагу у јануару 2010. „Врло је дрско и безобразно што се Соња Бркић усуђује да брани нешто што се не може одбранити“, прокоментарисао је ово Бркићкино „вађење“ некадашњи судија Слободан Вучетић, док је други бивши судија Зоран Ивошевић затражио разрешење Бркићеве због „несавесног вршења судијске дужности“

[\[5\]](#)

. Под притиском јавности и, вероватно, на савет партијске централе, Бркићева је ипак поднела оставку на функцију у РИК-у. Али, за разлику од министарке Маловић, новац од хонорара није вратила...

Међутим, после свих скандала, Соња Бркић је ипак поново изабрана за судију, и то у Врховни касациони суд. „Током последњих месеци су многи покушавали да дискредитују мој рад, али у томе очигледно нису успели“, рекла је задовољна својим поновним избором Бркићева. У вези милионских хонорара за РИК она је објаснила да „нема ничег неморалног у томе што сам задржала новац. Да сам вратила новац, који сам зарадила, показала бих да сам погрешила и да сам добила нешто што не заслужујем“ [\[6\]](#) .

Да, Драгана Бољевић није изабрана, а Соња Бркић јесте. Заједно са Драганом отпуштено је још 700 судија – што је највећа чистка међу судијама икада забележена у Србији. Вероватно је да се међу ових 700 судија налазе и неки немарни или недостојни делиоци правде. Али, из примера Драгане Бољевић и Соње Бркић види се да је критеријум за отпуштање (или останак на радном месту) ипак била пре свега политичка (не)подобност. Ако, због савесности, макар једном нисте испунили „очекивања“ људи из „жуте структуре“ (те особене политичко-пословне мреже која хоће да преузме целокупно друштво), или ако сте им се нечим замерили, ништа вам не вреди ни ваш рад, ни савесност, ни беспрекорност. Као што нису вредели ни судијама Драгани Бољевић и Гордани Комненић [\[7\]](#) , или тужиоцима Гордани Максимовић и Оливери Милојевић [\[8\]](#) . Једноставно, нећете остати судија (тужилац, новинар, службеник...) и ваше место заузеће неко други, ко ће бити већи „реалиста“ и лојалнији шраф у систему.

Како је, којим механизмом, извршена ова политичка чистка судија и ко су били њени главни архитекти и извршиоци? Новим Уставом из 2006. било је прописано да политичари више не могу да смењују судије. Уставом је потврђена сталност судија (чл. 146), тј. једном изабрани стални судија више није морао да пролази кроз поступак реизбора (и да тако зависи од добре воље политичара). И друго, сталне судије више није бирала скупштина, већ Високи савет судства (чл. 147), једно ново тело чију огромну већину чине саме судије. Међутим, након формирања „еврореформске владе“ 2008, донесена су два закона која су суштински изиграла ове важне одредбе Устава и омогућила чистку „неподобних“ судија. Законом о судијама је, под изговором стварања нове мреже судова, одређено да све судије, укључив и сталне, морају да испочетка конкуришу за посао судије [\[9\]](#). А Законом о Високом савету судства је одређено да се његов први састав, који ће и да изврши избор свих судија, бира по посебној процедури у којој кандидате за чланове тог органа из реда судија не бирају постојеће судије, већ стари Високи савет правосуђа – тело под снажним утицајем политичара, које, код предлагања кандидата Скупштини, само „узима у обзир“ предлоге актуелних судија (чл. 52, ст. 5) [\[10\]](#).

У пракси је то значило да је ВСП у кандидате првог Високог савета судства могао да уврсти и оне које саме судије нису ставиле на врх своје листе, а да је онда скупштинска већина, коју контролише ДС, могла непогрешиво да изабере баш те, подобне судије преко којих ће се читавој судској бранши у Србији „променити крв“. Колико се пажљиво инсистирало да случајно не прође ни један од 11 чланова Високог савета судства који би могао „искакати из тима“, види се и по избору чланова Савета из редова адвоката и професора права. Из реда адвоката именован је Дејан Ћирић, из Ниша. На незаконити начин, супротно чл. 36 Закона о Високом савету судства, њега није предложила скупштина Адвокатске коморе, већ њен председник (тачније ИО), на које је одлучујући утицај имао један нишки политичар из ДС-а (који је, као што ћемо видети, и био један од главних архитеката и извршиоца „Операције 700“). Због овог „незаконитог избора“, како је то оценио и Зоран Ивошевић [\[11\]](#), дошло је до побуне дела најугледнијих чланова Адвокатске коморе Србије [\[12\]](#). Слободан Шошкић, кога су адвокати предлагали за кандидата, јавно је посведочио да је тај моћни ДС политичар из Ниша „од мене захтевао да се повучем како би био изабран његов штићеник Дејан Ћирић“. Дакле, ризиковани су незаконитост и јавни скандал, само да у Савет случајно не би залутао кадар „који није наш“.

Штавише, када се такво „кадрирање“ није могло обезбедити, избор једноставно није ни вршен, иако је то било не само противзаконито, већ и противуставно! То се управо и десило са чланом Савета којег је требало изабрати из редова професора права. Наиме, на заједничкој седници декана свих српских правних факултета предложен је, као једини кандидат, Зоран Томић. Али, Томић, једноставно, није био део „тима“, па је тачка

његовог избора, без речи објашњења, скинута с дневног реда Скупштине (26. октобра 2009). Једанаести члан Савета, тако, никада није био изабран, што значи да Савет никада и није био на уставни начин конституисан! Архитекте „Операције 700“ су, поново, ризиковали скандал и неуставност само како би обезбедили пуну контролу овог тела.

„Професору Томићу и адвокату Шошкићу заједничко је што су угледни и истакнути правници и што су нестраначке личности“, прокоментарисао је овај неизбор Ивошевић. „Изгледа, међутим, да баш зато и не одговарају да буду у првом саставу Високог савета судства“. Ивошевић, који је и сам био присталица општег реизбора судија [\[13\]](#), са разочарањем је дочекао овакво изигравање законске процедуре, коју је сама владајућа гарнитура прописала, оценивши избор првог састава Савета као „подвалу“ [\[14\]](#)

Тако „исфилтриран“, Високи савет судства је, затим, приступио „чешљању“ судија. Али, његов приступ, његова методологија рада, била је јединствена у нашој новијој пракси и, да додамо, сасвим у духу ЕУ бирократије. Наиме, чак 70 одсто одлука ЕУ доноси се на затвореним седницама, на којима се не води званична документација, нема присуства јавности, нити оно о чему се разговара уопште може бити изложено јавној расправи (*Политика*, 22. јуни 2009)

[\[15\]](#)
. Тако исто, Савет је избор судија вршио на седницама без присуства јавности, и без било каквог јавног образложења или доступног записника. Наиме, 700 судија је отпуштено, а 1.500 поново запослено, а да ни за једну одлуку није дато образложење. На питања новинара да објасни зашто поједине судије нису изабране, председница Савета Ната Месаровић је рекла да неизабране судије саме «добро знају» зашто су остале без посла

[\[16\]](#)
. То кафкијанско-стаљинистичко «ти најбоље знаш» (зашто си ухапшен или кажњен), директан је израз једне нове, ауторитарно-бирократске праксе која се све више шири овим друштвом. Наиме, таква пракса, бар када су судије у питању, у Србији није постојала ни у доба «самоуправног социјализма». И тада су судије биране на састанцима политичких тела какво је Скупштина, али се макар на њима јавно разговарало о предложеним кандидатима. Исти начин присуства јавности постојао је и у доба Милошевића (које функционери ДС-а воле да узимају као параметар ауторитаризма). Сада, међутим, по први пут, судије су биране и отпуштане на седницама које су држане иза затворених врата, а да јавност није била у прилици да сазна ни зашто, ни како, ни са којим образложењем.

Управо из тог разлога су архитекте „Операције 700“ и настојале да обезбеде јединственост свих чланова Високог савета судства, управо зато се и није смело ризиковати да у њега уђу Шошкић или Томић. Јер, неко од њих би се могао преварити и бити против избора «нашег» судије, неко од њих би могао издвојити мишљење или чак испричати како ради Савет. То би разбило идилу «европске реформе» судства, то би окрњило узвишени ауторитет овог тела и целе процедуре избора. Зато се ни код једног избора члана Савета није смело погрешити, зато је све морало да се унапред припреми, зато је целу операцију морала да води зналачка, поуздана рука правних архитеката и искусних ДС извршилаца.

Али, ко су били ти мајстори који су тако лепо замислили и извели ову операцију? „Конце у правосуђу вуку Душан Петровић и Бошко Ристић, док је Снежана Маловић само фигура која извршава њихове налоге“, изјавио је, у контексту (не)избора судија, адвокат Светозар Вујачић [\[17\]](#). Душан Петровић је био министар правде, а сада је једини потпредседник ДС који нема и државну функцију, док је Бошко Ристић актуелни председник скупштинског Одбора за правосуђе и дугогодишњи кадровик у ДС за избор и смену судија. Док се Петровићево име, током вођења „Операције 700“, ипак није помињало [\[18\]](#), Ристић је био свуда присутан. Он је, као председник Одбора за правосуђе, координирао избор првог састава Високог савета судства, да би и сам постао његов члан по положају. Управо њега је Слободан Шошкић оптужио да намеће свог кандидата Адвокатској комори. Он је био тај који је, у Скупштини Србије, 30. новембра 2009, образложио предлог да се Ната Месаровић, након добро обављеног посла у Савету, изабере за председницу Врховног касационог суда [\[19\]](#) – баш као што је, током ванредног стања 2003, он био тај који је јавно захтевао оставку Лепосаве Карамарковић [\[20\]](#) и отпуштање још 76 судија [\[21\]](#).

Овај утицајни Нишлија, чију адвокатску канцеларију радо ангажују стране фирме са спорним потраживањима у Србији [\[22\]](#), и кога судије понизно зову на мобилни телефон када, у својству адвоката, закасни код њих на рочиште [\[23\]](#), добио је прилику да оствари најлуђи адвокатски сан – да може да отпусти 700 српских судија и да, затим, нико више не може да постане судија без његове воље. Тако је Драгана Бољевић, као „нестручна“, изгубила посао. И тако га је Соња Бркић, као „достојна“, задржала.

Након „реформе“ медија, у Србији је, ето, завршена и „реформа“ судства. Медији и

судство су стубови сваке демократије. Ако су они јаки, мали човек има шансу против велике корпорације, а сиромашан против богатог и моћног. Ако се они сломају, наша имовина, посао који радимо, деца коју волимо, наша слобода, па чак и наши животи, постају лак плен људи са новцем и везама. Од демократије остаје само име, а контролу над друштвом успоставља иста, клијентистичко-мафијашка структура.

Да ли је могуће да су темељи за такву Србију коначно положени ове, 2009. године?

[1] <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Boljevic-Nisam-izabrana-zbog-kritike-izbora-sudija.sr.html>

[2] <http://www.blic.rs/temadana.php?id=78018>

[3] [Исто.](#)

[4] [Исто.](#)

[5] http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/58779/VUCETIĆ%3A+SONJA+BRKIĆ+SE+BRANI+DRSKO+I+BEZOBRAZNO.html

[6] http://www.alo.rs/vesti/22529/Bivsi_ministar_pravde_pravio_spisak_sudija

[7] <http://www.pescanik.net/content/view/4204/61/>

[8] <http://www.politika.rs/rubrike/Hronika/Neizabrane-sudije-traze-obrazlozenje.sr.html>

[9] http://www.vss.sud.rs/doc/Zakon_o_sudijama.pdf

[10] http://www.vss.sud.rs/doc/Zakon_o_Visokom_savetu_sudstva.pdf

[11] http://www.danas.rs/vesti/dijalog/kontaminacija_izbora_sudija.46.html?news_id=176362

[12] <http://www.glas-javnosti.rs/aktuelne-vesti/2009-10-28/advokati-izbor-clana-visokog-sav>

—

[13] http://www.danas.rs/vesti/dijalog/ustavnost_postustavne_reizbornosti_sudija.46.html?new

[14] http://www.danas.rs/vesti/dijalog/kontaminacija_izbora_sudija.46.html?news_id=176362

[15] <http://www.politika.rs/pogledi/Sinisa-Ljepojevic/DEMOKRATSKI-DEFICIT-EU.sr.html>

[16]

[http://www.novosti.rs/code/navigate.php?Id=4&status=jedna&vest=165697&title_add=Izabran 1.531 sudija&keyword_add=vss%2C izbor sudija](http://www.novosti.rs/code/navigate.php?Id=4&status=jedna&vest=165697&title_add=Izabran+1.531+sudija&keyword_add=vss%2C+izbor+sudija)

[17] [http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/92917/Sudija+koji+je+sudio+jata](http://www.pressonline.rs/sr/vesti/vesti_dana/story/92917/Sudija+koji+je+sudio+jata 0;)

[18] Можда је на Петровића мислио онај судија који је желео да остане анониман, када је прокоментарисао: „Треба им послушно правосуђе. Иако то у јавности споре, судство је креирано у канцеларијама водеће политичке странке и од стране једног од бивших министара правде“ (http://www.alo.rs/vesti/22529/Bivsi_ministar_pravde_pravio_spisak

sudija

).

[19] http://www.b92.net/info/komentari.php?nav_id=395583

[20] "Уколико она не поднесе оставку, биће нађени уставни механизми и мислим да је нужно да Влада поднесе иницијативу председници Скупштине, која је уједно и в.д. председника државе, да суспендује челнике у правосуђу који својим ставовима и својим понашањем онемогућавају реформе", претио је тада Ристић (<http://www.vreme.com/cms/view.php?id=336136>).

[21] <http://arhiva.glas-javnosti.rs/arhiva/2003/03/26/srpski/D03032502.shtml>

[22] <http://www.kurir-info.rs/clanak/politika/kurir-21-10-2008/otimacina> <http://w>

—

[23] Адвокат Сава Анђелковић приповеда: „И онда се дешава да Ристић касни на спор у Нишу. После неког времена судија га позове мобилним и пита: `Ми те чекамо, кад ћеш доћи?` То је недопустиво. Како онда неко да верује да ће та жена судити објективно? Како грађани да верују у правосуђе и коју правну сигурност могу да имају? (<http://www.nedeljnitelegraf.co.rs/backup/arhiva/637/text2.html>).